

7. Digitaalinen jalanjälki: Sovellukset keräävät tietoa

Tuntisuunnitelma

Tavoite: Oppilaat tiedostavat, että alustat verkossa keräävät tietoa heistä, osaavat ottaa selvää, mitä tietoja heistä kerätään, ja tietävät, kuinka siihen voi itse vaikuttaa.

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet: L1, L3, L4, L5

Tuntisuunnitelma sopii hyvin yhdistettäväksi seuraavien suunnitelmien kanssa:

- *Osallisuus digitaalisissa ympäristöissä: Iloa ja osallisuutta netissä*
- *Tietoturva: Yksityisyys*

Tarvikkeet:

- *Sovellukset keräävät tietoa (pdf)* tulostettuna kaikille ryhmille
- Tabletti, tietokone tai puhelin jokaiselle ryhmälle

Opettajalle taustaksi

- Pidä huolta, että luokassa on mahdollisimman turvallinen ilmapiiri, jossa kaikki oppilaat voivat kokea mukavaksi jakaa ajatuksiaan.
- Keskeistä on huolehtia, että kaikki ymmärtävät tunnin aiheen, eli mikä digitaalinen jalanjälki on.
- Mikäli tiedonhaku ei ole oppilaille ennestään kovin tuttua, kannattaa ryhmätyötä varten varata aikaa tiedonhaun perusasioiden kertaamiseen, kuten toimivat hakusanat sekä luotettavat lähteet.
- Tehtävän tekoa varten voi hakea tietoa suoraan sovelluksista, jos oppilaiden on mahdollista käyttää omia puhelimia tai laitteita, joilla on sovelluksia. Jos siihen ei ole mahdollisuutta, haetaan tietoa hakukoneiden avulla ja esim. sovellusten omilta verkkosivuilta.
- Tutustu halutessasi etukäteen aiheeseen liittyvään opettajan taustamateriaaliin.

Tehtävän kulku

Luokka keskustelee opettajan johdolla seuraavista aiheista:

- Mitä tarkoittaa, että somealustat ja sovellukset keräävät tietoa käyttäjistään?
- Kuinka moni tietää, mitä tietoja käyttämäsi sovellukset keräävät?
- Mikä on "digitaalinen jalanjälki"?
- Mitä eroa on sillä mitä jakaa julkisesti ja mitä rajatulle yleisölle, kuten vain omille kavereille?
- Millaisia asioita ei kannata koskaan jakaa netissä kenellekään? Mitä asioita voi jakaa?

Esimerkkivastauksia

- » Lähes kaikki sovellukset, pelit ja somealustat keräävät tietoa käyttäjän puhelimesta.
- » Sovellukset käyttävät tietoja palveluidensa kehittämiseen ja mainonnan kohdentamiseen. Vaarana on, että tiedot päätyvät väärin käsiin.
- » Aina kannattaa tiedostaa, mitä tietoja jakaa ja miten jakamista voi rajoittaa.
- » Digitaalinen jalanjälki muodostuu esimerkiksi hakukoneen käytöstä, sijaintitiedoista sekä viestien ja kuvien jakamisesta.
- » Kerättäviä tietoja on esim. sijainti, miten ja milloin käytät palveluja/sovelluksia.
- » Henkilötietoja (koko nimi, syntymäpäivä, osoite) ei kannata jakaa ilman hyvää syytä.

2. Ryhmätyö: Sovellukset keräävät tietoa

25 min

Tehtävän kulku

Aluksi oppilaat jakautuvat 3 hengen ryhmiin. Ryhmät valitsevat yhden sovelluksen.

- Vinkki: jos olette jo toteuttaneet tuntisuunnitelman **Osallisuus digitaalisissa ympäristöissä: Iloa ja osallisuutta netissä**, ryhmät ja heidän valitsemansa sovellukset voivat olla samat kuin kyseisellä tunnilla.

Ryhmät täyttävät Sovellukset keräävät tietoa (pdf) -monisteelle seuraavia tietoja:

- Mitä tietoja sovellus kerää käyttäjästä?
- Voiko tähän vaikuttaa ja miten?
- Kenelle tehdyt julkaisut näkyvät: kaikille, vai voiko itse päättää, kenelle?
- Miten tili muutetaan yksityiseksi, jos julkaisut näkyvät aluksi kaikille?

Jos jää aika, ryhmät voivat suunnitella monisteen tyhjälle puolelle somejulkaisun aiheesta. Julkaisu voidaan esimerkiksi suunnitella sille alustalle, jota ryhmätyö käsitteli. Tavoitteena on kertoa muille alustan käyttäjille, mitä heidän pitäisi tietää alustan keräämistä tiedoista ja siitä, miten tiedonkeruuseen voi itse vaikuttaa.

3. Ryhmätöiden läpikäynti

10 min

Tehtävän kulku

Ryhmät esittelevät vuorollaan vastauksensa koko luokalle. Läpikäynti kannattaa toteuttaa sovelluskohtaisesti, eli kaikki saman sovelluksen valinnot esittelevät vastauksensa peräkkäin ja niistä kaikista keskustellaan yhdessä.

Pohtikaa, mihin kysymyksiin oli vaikea löytää vastaus? Jos jonkin sovelluksen kohdalla vastausta ei onnistuttu löytämään, voi olla kotiläksy kaikille etsiä aiheesta tietoa ja pyytää tarvittaessa esimerkiksi aikuiselta apua.